

СТАНОВИЩЕ

от доц. **Иванка Жечева Димитрова-Дюлгерова**, дб
катедра „Фармакогнозия и фармацевтична химия“, Фармацевтичен факултет,
Медицински Университет - Пловдив

на материалите, представени за участие в конкурс
за заемане на академичната длъжност ‘доцент’
към **Медицински Университет – Варна**
по област на висше образование **7. Здравеопазване и спорт**
професионално направление **7.3. Фармация**
(научна специалност: **Фармакогнозия**)

В конкурса за ‘доцент’, обявен в Държавен вестник, бр. 29 от 12.04.2016 г. и на интернет-страница на Медицински Университет–Варна за нуждите на катедра „Фармацевтични технологии“, към Факултет по Фармация, като кандидат участва Илия Желев Славов – асистент от катедра „Фармацевтични технологии“ към Факултет по Фармация при МУ – Варна.

1. Общо представяне на процедурата и кандидата

Със заповед № Р-109-204/10.06.2016 г. на Ректора на Медицински Университет - Варна съм определена за член на научното жури на конкурс за заемане на академичната длъжност ‘доцент’ в МУ-Варна по област на висше образование 7. Здравеопазване и спорт, професионално направление 7.3. Фармация (научна специалност „Фармакогнозия“), обявен за нуждите на катедра „Фармацевтични технологии“ към Факултет по Фармация при МУ–Варна. Със заповед № Р-109-247/01.07.2016 г. на Заместник Ректора на Медицински Университет - Варна съм избрана да изготвя становище по подадените за конкурса документи.

За участие в обявения конкурс е подал документи като единствен кандидат д-р **Илия Желев Славов**, асистент в МУ – Варна. Представените от д-р Желев документи са в съответствие с Правилника за развитие на академичния състав на МУ– Варна.

Кандидатът се дипломира през 2003г. като *магистър-фармацевт* в Медицински университет – София. След спечелен конкурс през 2006г. година е назначен за *асистент по Фармакогнозия* във Фармацевтичен факултет на Медицински университет - Пловдив. От 2012 г. до настоящия момент кандидатът е асистент по Фармакогнозия във Факултет по Фармация на МУ-Варна. Магистър-фармацевт Илия Желев придобива *специалност „Лечебни растения и фитофармацевтични продукти“* през 2015г. През февруари 2016г. кандидатът придобива *образователната и научна степен „доктор“ по ботаника* в Пловдивски университет „Паисий Хилендарски“ - един успешен завършек на задочната докторантура, в която е зачислен в катедра „Ботаника и методика на обучението по биология“ към Биологически факултет. Илия Желев Славов е член на авторитетната Международна Асоциация по Медицински и Ароматни Растения за страните от Югоизточна Европа от 2016 г. (Association for Medicinal and Aromatic Plants of Southeast European Countries- AMAPSEEC).

2. Обща характеристика на дейността на кандидата

Учебно-педагогическа дейност

Илия Желев Славов има общ трудов стаж от 11 г и 2 месеца, а преподавателски стаж от 9 г и 10 месеца към 03.06.2016. Общата аудиторна заетост през последните 4 години в МУ-Варна е средно почти два норматива. Като асистент той извежда лабораторните упражнения по „Фармакогнозия“ на студенти от специалност „Фармация“, както и организира

и участва в провеждането на учебната практика по същата дисциплината. Добра атестация за кандидата е и извънаудиторна ангажираност на д-р Желев със студенти – съвместно участие в научни форуми (организиран от МУ-Варна, международни) и съвместни публикации с тях. Той активно участва като съръководител в извеждането на дипломант от Биологически факултет на ПУ „П. Хилендарски“, защитил отлично дипломната си работа през 2011 г.

Научна и научно-приложна дейност

Д-р Желев участва в конкурса за доцент с написан монографичен труд от 120 стр. и с 30 научни публикации. Приети за оценка в становището са 1 монография и 26 публикации. Четири от представените научни разработки са включени към дисертационния труд, с който е придобита ОНС „доктор“. В научни списания (български и чужди), реферирани в международни бази данни са публикувани 9 от научните трудове, сред които 5 са с наукометрични показатели (импакт-фактор и импакт-ранг). От всички публикации 16 са на английски език, което дава възможности за по-голямо популяризиране сред научната общност. Желев е първи автор в 13 публикации, което е показателно за активната му позиция в съвместните трудове. Желев е активен участник и в 16 национални и международни научни изяви (конференции, конгреси и др.)

Приноси (научни, научно-приложни, приложни)

Приносите в научните трудове на д-р Желев са изцяло в направлението на обявения конкурс (Фармакогнозия). По-важните от тях (*без тези в статиите, посочени към дисертационната разработка*) са:

- **Принос в съвременното обучение на магистър-фармацевти**, касаещ актуалните изисквания за компетентията на магистър-фармацевта по задължителната дисциплина Фармакогнозия, на базата на разработена тема от упражненията: „*Кумарини - обща характеристика. Дроги, съдържащи кумарини*”
- **Приноси с приложен аспект - приложението на гама лъчите за стерилизация (в селското стопанство, хранително-вкусовата промишленост, медицината) и хигиенни изисквания към храненето** (епидемиологичен проект за начинът на хранене, като рисков фактор за развитие на хронични неинфекциозни заболявания);
- **Приноси във фитохимичните проучвания:**
 - **Фитохимични проучвания върху чужди за нашата флора видове, но с широко разпространение**
 - ✓ Доказват се нови съединения (антрахинони и каротеноиди) в съцветия от *Koelreuteria paniculata*; изолирана е за пръв път в този вид каротеноидна фракция, идентифицирана и количествено определена с основна съставка β -каротен, следван от ликопен и лутеин.
 - ✓ Изолирана е каротеноидна фракция от кора на *Ailanthus altissima* и чрез ВЕТХ-анализ е установено наличие на висока концентрация от β -каротен и за пръв път - лутеин и ликопен;
 - ✓ За пръв път в България е изолирано етерично масло от плодове на *Vitex agnus-castus* от две различни местообитания и е идентифициран неговия състав. Установени са някои различия в състава (основни съставки евкалиптол и пинен за маслото от Южна България и фарнезен и бициклогермакрен за маслото от Северна България), което показва ролята на екологичните условия при натрупване на БАВ в растенията.
 - **Фитохимични проучвания върху видове от род *Carduus*:**
 - ✓ За пръв път чрез ВЕТХ-анализ са идентифицирани и количествено определени флавоноиди и фенолни киселини при 6 вида *Carduus* (*C. acicularis*, *C. armatus*, *C. candicans* ssp. *globifer*, *C. kernerii*, *C. rhodopaeus* и *C. Thrasicus*), а за *C. thoermeri* това е първо изследване за България.

- ✓ За първи път в род *Carduus* са идентифицирани гликозидът хиперозид и агликона мирицетин;
 - ✓ Установено е високо съдържание на три фенолни киселини (хлорогенова, ферулова и синапова) и лутеолин в *C. candicans* ssp. *globifer*, което го определя като добър евентуален източник за получаването им
 - ✓ Проучен е мастно-киселинния състав на тлъсто масло от семена на *C. thoermeri* за първи път. Маслото притежава добри хранителни и лечебни свойства, поради преобладаващото съдържание на ненаситени мастни киселини в него и основно на олеинова и линолова киселини.
 - ✓ Проучено е съдържанието на класове фенолни съединения в съцветия на албиносна форма на вида *C. thoermeri*, което не се повлиява от ниското съдържание на антоциани.
 - Фитохимични проучвания върху различни сортове на *Camellia sinensis*, други растителни субстанции и чисти вещества:
 - ✓ Определено е времето на извличане на оптималните нива общи фенолни и на най-ниски нива на танини в екстракт от листа на чай Банча (японски чай, сорт на *Camellia sinensis*) и е определено количеството на тотални метилксантини и кофеин в чай; Доказано е слабо повлияване на процеса на декафеинизация върху съдържанието на полифеноли, флавоноиди, фенолни киселини.
 - ✓ Анализирани са състава на растителни субстанции, съдържащи кофеин на разположение в търговската мрежа в България – черен чай, зелен чай, чай мате, кафе и семена от *Paullinia cupana* по отношение фенолни съставки и съдържание на кофеин.
 - ✓ Определено (СФМ) е количеството на основни фенолни съставки (тотални феноли, флавоноиди, антоциани, фенолни киселини) на предлаганите на български пазар растителни субстанции – чай *Lapacho*, чай *Catuaba*, бял чай, чай „Банча”, чай ройбос и чай мате. Направени са препоръки за консумация на тези чайове за профилактика и лечение на множество заболявания
 - ✓ Представени са съвременни аспекти в синтеза, методите за анализ и биологичното действие на ескулин, както и лекарствени продукти които го съдържат.
- **Приноси по отношение на изследвани фармакологични и биологични активностти на биологично-активни вещества**
- ✓ Установената антиоксидантна активност на екстракти на видове от род *Carduus* показва, че те могат да бъдат използвани като естествен източник на антиоксиданти.
 - ✓ Доказана антиоксидантна и антинеопластична активност на каротеноидната фракция от кора на *Ailanthus altissima* спрямо туморни (HepG2 и MDA-MB-231) клетъчни линии
 - ✓ Доказана антиоксидантна активност на каротеноиди, изолирани от цветове на *Koelreuteria paniculata*;
 - ✓ Установена радикал-улавящата способност на етерично масло на *Vitex agnus-castus*, както и изразена цитотоксичност на маслото върху всички тествани туморни клетъчни линии (LS180, HeLa, A549).
 - ✓ Проучено е цитотоксичното и антипролиферативното действие на тотални катехини и на тотална метилксантинова фракция, изолирани от Пу-ер чай върху здрави (3T3 и BJ) и туморни (HT-29 и MDA-MB-231) клетъчни линии за първи път.
 - ✓ Анализирани са малко известни растителни субстанции, налични на Българският пазар, подходящи за лечение на еректилна дисфункция (*Epimedium*, *Lepidium meyenii*, *Erythroxylum catuaba*); за профилактика или лечение на неопластични заболявания (болдо, лапачо, американското дърво *rawraw*, китайска ангелика и олеандър); с антиасматичен ефект; с адаптогенни свойства (*Euterpe oleracea* (acaí), *Myrciaria dubia* (Camu-camu), *Malpighia emarginata* (Acerola), *Physalis peruviana* (inkan) и *Lycium barbarum* (Goji berry).

- *За пръв път е използван модел за предвиждане активността на широко разпространени в природата фенолни съединения (флавоноиди и фенолни киселини) чрез съвременния метод за химично моделиране (QSAR)*

Цитирания

Кандидатът представя общ брой положителните цитати 9 в международни реферирани издания. Цитиранията в списания с импакт-фактор са 2. Сравнително малкият брой цитирания би могъл да се обясни с факта, че основната част от публикациите на кандидата в реферирани и индексирани издания са от последните 1-2 години и отзвукът от тях ще дойде малко по-късно.

3. Критични забележки и препоръки

Препоръчвам на кандидата да продължава със същия ентузиазъм да работи в областта на Фармакогнозията чрез включване в научни проекти и чрез разработване на учебни помагала по дисциплината.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Документите и материалите, представени от Илия Желев Славов отговарят на всички на изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ), Правилника за прилагане на ЗРАСРБ и съответния Правилник на МУ-Варна.

Представени са **монографичен труд** и **достатъчен** брой научни трудове, в които има оригинални научни и приложни приноси и представителна част от тях са публикувани в реферирани научни списания, в т.ч. и в списания с импакт-фактор и импакт-ранг. Безспорна е научната и преподавателската квалификация на д-р Илия Желев, като постигнатите от него резултати в учебната и научно-изследователската дейност **напълно** отговарят на специфичните изисквания на МУ-Варна (чл. 88 и 90 от Правилника на МУ-Варна за РАС).

В резултат на гореизложеното, давам своята **положителна** оценка и **препоръчвам** на Научното жури да изготви доклад-предложение до Факултетния съвет на Факултета по Фармация при МУ-Варна за избор на **Илия Желев Славов** на академичната длъжност 'доцент' в МУ-Варна по професионално направление **7.3. Фармация (Фармакогнозия)**

21.07.2016 г.

Изготвил становището:
(доц. д-р Иванка Димитрова-Дюлгерова)